L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 22 DE DESEMBRE DE 1911

NÚM. 1721 — ANY XXXIII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims — Atrassats: 20



COMPRANT EL GALL D'INDI

—Vostè sí que se'n pot ben riure!... Ja no li falta tot pera dir la «missa del gall»!

La mort d'en Maragall

Abans d'ahir, dimecres, a les dues de la matinada, en la seva casa-torre de Sant Gervasi, morí el gran poeta y escriptor català Joan Maragall.

D'uns quants dies ensà se sabia que'l gloriós poeta autor de «Visions y Cants» se trobava al llit greument malalt, y que, per desgracia, no's tenien esperanses de salvarlo. Se sabia això y, al correr la nova de que'l cas ja era desesperat y que'l malalt ilustre entrava a l'agonia, el dolor vibrà durant unes quantes hores ben intensament per la ciutat. En les penyes literaries, en casinos, teatres y cafès ont s'hi reuneixen literats y artistes no's parlava d'altra cosa que de la terrible tragedia que ha acabat per portar el dòl a Espanya entera. Y era corprenedor y afalagava l'esperit, a la vegada, sentir com els joves artistes y literats, tan admiradors tots ells del Mestre, baix-baixet, ab la veu velada per l'emoció, se recitaven els uns als altres versos del nostre gran poeta. Era hermós y trist al plegat veure com davant del cop de massa, terrible y estupid, de la realitat, no sabèntnosen avenir encara, ningú gosava parlar d'en Maragall ni del seu adeu cap a l'etern viatge; ningú parlava d'Ell ni de la seva malaltia, però de boca en boca vibraven ab tintilleig d'unció els seus famosos versos y se celebraven per tots els seus magnifics discursos. Era com un chor d'ànimes adolorides, com un *requiem* de germanor desolada, com una lloa cantada al poeta moribon; lloa hermosa y única perquè la formaven les seves propies estrofes.

Aquí y a fòra d'aquí se'l tenia an en Maragall no sols per un gran poeta, per un publicista eminent, sinó per un poeta representatiu de la generació dels escriptors, dels versificadors y fins dels pensadors moderns de Catalunya.

Era, en realitat, en Joan Maragall un forjador d'idees noves y valentes; un vident ab emoció y ab estètica, que no s'aprofitava de l'artifici més que quan se li apareixia baix la suprema forma del «mot sincer».

Moltes de ses poesies, com *La sardana, La vaca cega, El comte l'Arnau, Cant espiritual* y la major part de les publicades en el seu darrer llibre *Seqüencies,* són d'un valor tan absolut que, indiscutiblement, quedaran pera sempre més y pera gloria de les nostres lletres.

En Joan Maragall, quina personalitat insigne era coneguda y respectada lo mateix en la nostra terra que a fòra d'ella, deixa molts versos admirables y molts fills amorosos. En sí mateixa, doncs, la vida d'aquest home meritissim, ilustre patrici y perfecte ciutadà, ha sigut una obra positivament patriòtica, mereixedora de que avui, al descobrirnos davant de ses despulles, li guardem un pensament delicat en lo més intim del nostre cor.

Deixeu que L'ESQUELLA DE LA TORRATXA afegeixi un brot de roure a la corona de *sempre-vives* que'ls catalans li teixeixen.



JOAN MARAGALL

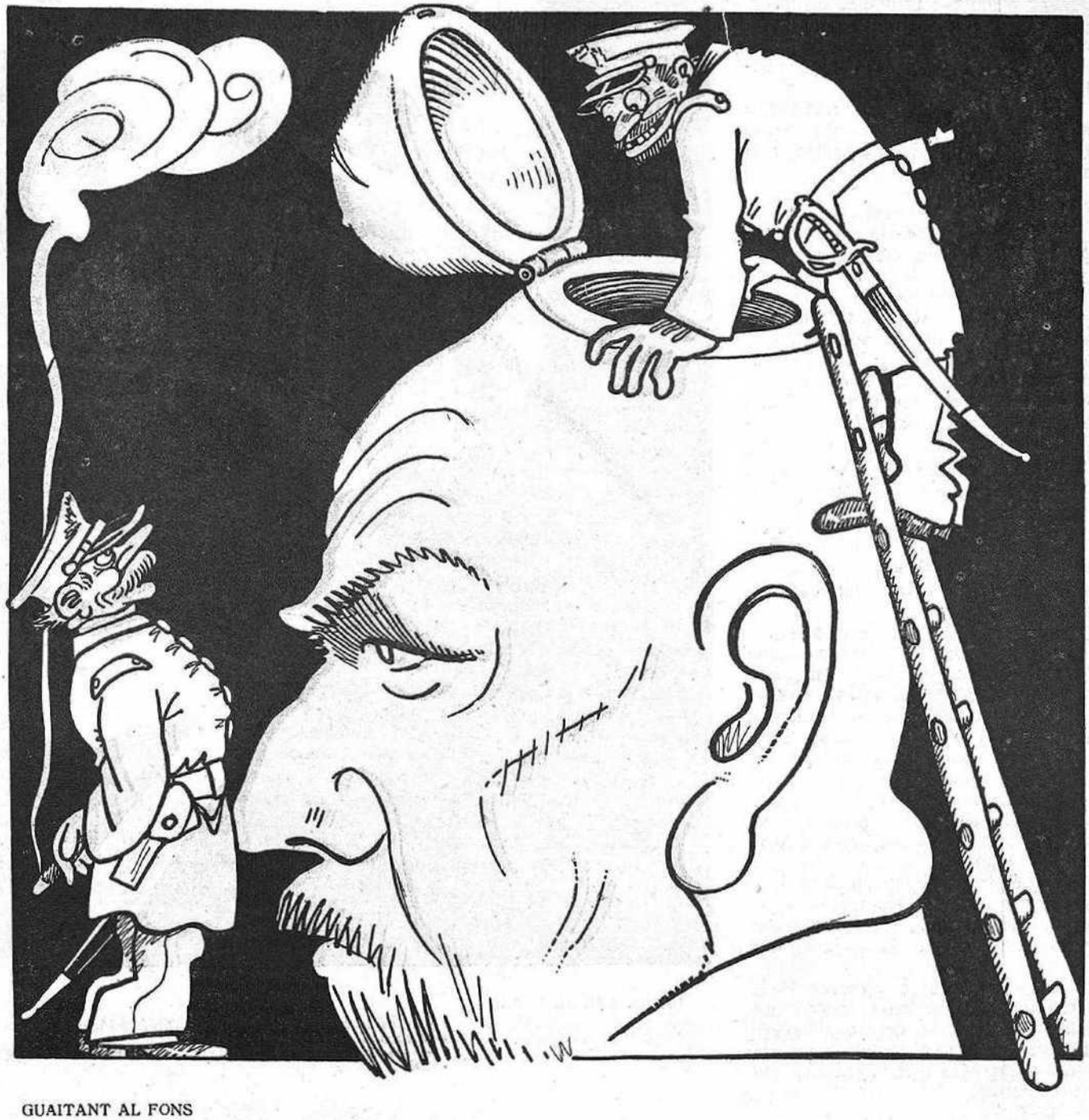
Caricatura de Bagaría

MUNICIPALESCA

Els assumptes municipals han mogut aquets dies tal enrenou y han creat un tan neguitós estat d'opinió pública, que ni remontantnos potser als temps ominosos de l'escandalós caciquisme monarquic ens fora possible trobar un període municipal digne d'esser comparat ab el present. Al menos que tant ens dolgués y tant ens afectés a nosaltres, republicans, que ab la conducta irregular y descabellada que segueixen els regidors veiem allunyarse indefinidament tota esperansa de fernos ab la confiansa de l'opinió pública.

Dificil abocar en un article de reduides proporcions els comentaris que ens sugereixen cada un dels desatentats projectes que al Municipi estan pendents d'aprovació. La nostra més ferma protesta va per tots ells, ja que si algun de bo y de beneficiós per la ciutat se'n compta, el fan sospitós la forma de presentarlo, l'interès especialissim ab que algun dels seus defensors l'apoia, que no sembla sinó que li convinga enllestir desseguida y a qualsevol preu.

No es aquesta la primera vegada que diem que l'actual Ajuntament està descalificat, que es tingut pel poble que diu repre-



GUAITANT AL FONS

—Chico!... Marranoi!... Si *tu vieses* lo que hay aquí dentro!

sentar en el pitjor dels conceptes, y que ni posanthi diners al damunt lograrien els regidors que'l més optimista y confiat dels ciutadans cregués d'una hora lluny en la bondat de les seves intencions.

Aquet divorci espiritual, aquesta tivantor entre'l poble y els seus regidors, taifa de famolencs y irreflexius, havia de portarnos forsosament a un període com el que estem atravessant, en que per un dels partits que integren el consistori ha tingut d'esser nomenada una ponencia extraordinaria pera entendre en una qüestió d'ordre moral.

Esperem el seu dictamen, ja que, segons una novíssima teoria recentment descoberta, no té el poble dret a opinar sense permís dels seus directors.

Que'ls senyors Roure, Layret, Corominas, Suñol, Carner y Bastardas, ciutadans honorabilissims y dignes de respecte, ens diguin quin ha sigut el movil que en aquest assumpte dels tramvies ha mogut als regidors; encara que, ben mirat, no necessitem nosaltres de la seva veu autorisada pera saber a què hem d'atendre'ns en lo que respecta a algun dels més directament acusats, jutjat fa molt temps en les planes de L'ESQUELLA.

JUST

Consolatrix afflictorum

—¡Ai!—deia en Cinto:—Si ell, ab el seu immens poder, me fes treure la grossa de Nadal..., donaria l'ànima al Dimoni.—

El Dimoni—y això no es de més advertirho—no'n com-

pra ara d'ànimes. Tenintne, de franc, tantes com vol, ben tonto seria de fer gastos.

Però aquell dia estava de bon humor, y va voler divertirse.

Se presenta, doncs, tot trempat, a casa d'en Cinto y, sense entretenirse en preambuls, aborda directament l'assumpte.

—Jo soc el Dimoni.

—¡Ah, sí?... Tant gust...

—Y acceptant l'oferta que t'he sentit fer, vinc a comprarte l'ànima.

—¿De debò?... ¿Y vos me fareu treure la grossa de Nadal?

—Com si ja la tinguessis a la butxaca. Ves a qualsevol administració, compra el bitllet que vulguis... y ja està. El dia del sorteig, pots tenir la seguretat de que serà el teu número el que se'n durà la primera. Això sí, quan siguis mort...

—La meva ànima es vostra, eh?

—Això mateix.

***

Quan en Cinto va veure's sol, dintre del seu pensament va entaularse una lluita horrible.

—Ja ho ha dit ell!—exclamava.—Compra un bitllet!... ¿Y si resulta que aquet Dimoni es un ximple y'm gasto doscents duros y'm quedo *in albis?*—

Després de molt rumiar y fentse al cap-d'avall la reflexió de que si, de totes maneres, treia, ab la part que correspon a un sol decim ja'n tindria prou, resolgué tirar la capa al toro y llensantse al carrer sense més vacilacions, va comprar el primer decim que al davant dels ulls va posàrseli.

Vingué el sorteig y ¡oh poder sobrenatural del angel de les tenebres!, la paraula del Dimoni resultava valer tant com la de rei. En Cinto havia tret la grossa.

Cent vint mil duros, bitllet de Banc sobre bitllet de Banc, va entregarli una tarda l'administrador, després d'haverli fet anar, com es ús y costum, quaranta dugues o quaranta tres vegades. ¡Cent vint mil duros!...

***

Al veure's ab tants diners seus, en Cinto va considerarse l'home més felís del món.

—Primer faré això—deia:—després faré allò; després allò altre. Me compraré una casa ab tota la fatxada de pedra, posaré cotxe, me vestiré com un princep, viatjaré, me donaré la gran vidassa... ¡Cinto, Cinto, ara sí que vas a divertirte de valent!...—

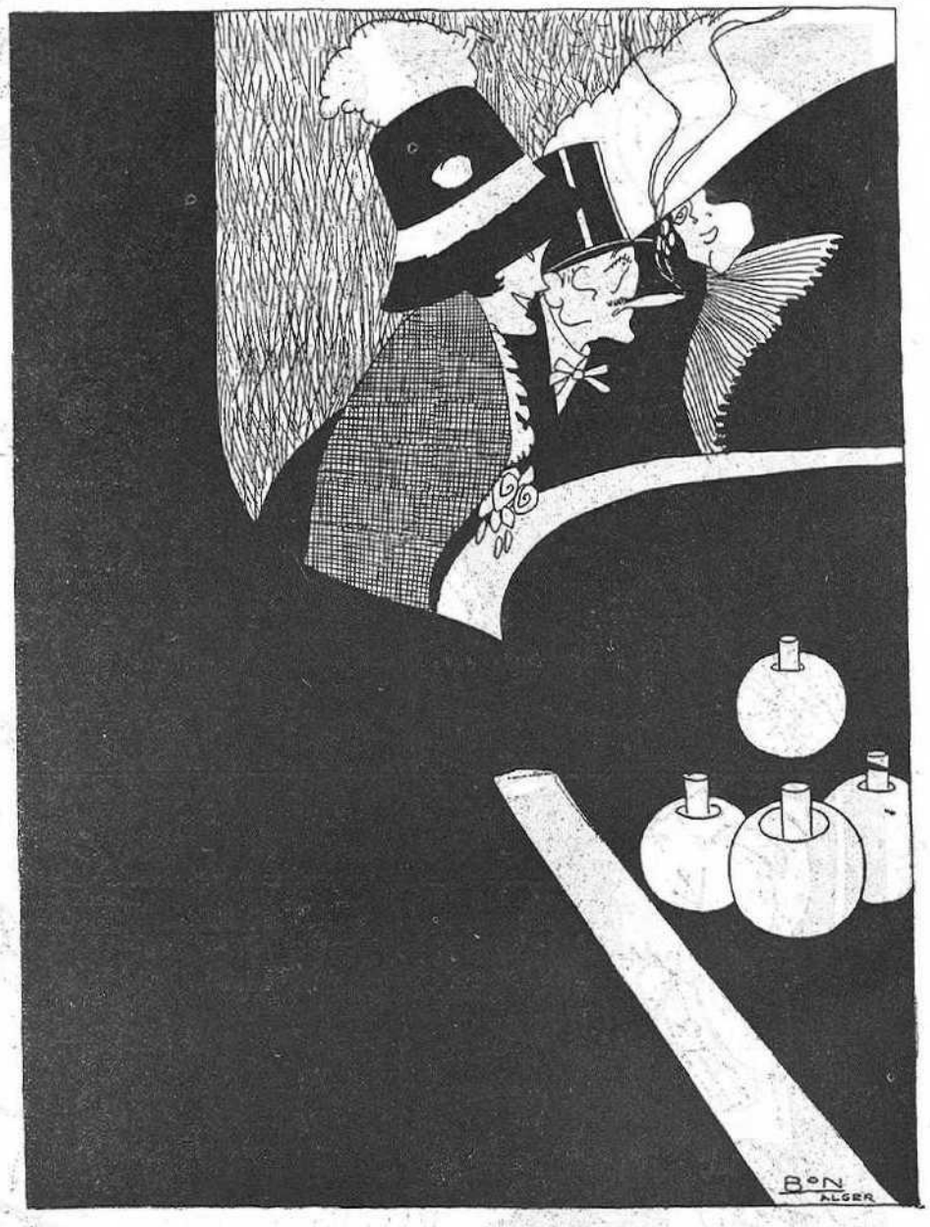
¡Vaia si va divertirse!... Molt més de lo que'l desventurat s'imaginava.

Apenes esbombada la noticia de la seva sort, ja va trobarse ab la casa plena de parents, disposats a saquejarlo.

—Cinto, m'has de protegir,

—Cinto, deixa'm dos mil duros.

—Cinto, paguem la quinta del noi, que aquest any m'hi entra.



LA MELLER AL LICEU

—Noies, la veritat es que aquestes cansons són una mica massa verdes...

—Vols dir, papà?... ¿No haviem quedat que hem de ser vegetarians?

—Cinto, no t'oblidis del teu cosí germà...

—Cinto...

***

Vuit dies després, tres o quatre mitg coneguts seus que abans ab prou feines li miraven la cara, varen anar a proposarli negocis y empreses que no eren altra cosa que paranys pera cassarli els quartos.

A les poques setmanes va ser víctima d'un robo, dirigit, segons males llengües, per un dels seus mateixos parents.

Acostumat al treball, ben prompte l'ociositat en que vivia va trastornar la seva naturalesa.

Menjant més de lo que li pertocava, bevent lo que no devia y fent tota mena d'excessos, en Cinto caigué malalt.

Un nuvol de metges s'apoderà del seu cos desbaratat. Hi hagué llargues consultes. El metge de la casa va ferli una operació a la cama dreta; un altre metge trobà que



LA MELLER AL LICEU

—Què tal?... els he agradat forsa?
—Ja ho crec! Sí, senyora!... Però, erem tants els que l'escoltavem que n'ha tocat molt poc pera cada hu.

aquella operació havia sigut un error gravissim, y va empenyarse en operarlo de la cama esquerra.

Finalment, rendit pel dolor, martiritzat per la ciencia, atormentat pels parents y explotat pels amics, en Cinto, no sabent còm escaparse del *lío* en que l'havia ficat la ditxosa grossa, una nit... ¡què tanta música!... fa una mueca, tanca els ulls y's mor.

***

Es clar; home, en el fons, honrat, fidel a la seva paraula y recordantse del compromís que tenia contret, sense perdre un moment va presentarse al Dimoni.

—Teniu—va dirli:—aquí us porto l'ànima.

Però el Dimoni, més generós que'ls seus parents, que'ls seus metges y que'ls seus amics, no va volerlhi.

—No—li va respondre:—Seria una crudeltat tancarte al infern. ¡Prou infern has tingut durant el temps que has *disfrutat* de la rifa!... Hala, ves, ves!...—

Y li clavà la porta pels nassos.

¿Aont va anar, llavors, l'ànima del pobre Cinto?

No se sab.

La veritat es, per xò, que ni als lectors ni a mi ens interessa gran cosa.

A. MARCH

□

Ortografia y moral

En *Xenius* de *La Veu* té coses. Les unes coses estan be y les altres no ho estan gaire. Entre les que estan be podem esmentar un *Glosari* de dies enrera, en el qual el pontifex del Noucentisme equipara les faltes d'ortografia en els retols publics a les faltes a la moral.

La doctrina del glosador es fondament revolucionaria. Una vegada més en *Xenius* posa el verí de la seva heterodoxia—una heterodoxia alhora formidable y sotil—en les columnes pies del diari regionalista. Perquè, en el fons, se tracta de la doctrina segons la qual la moralitat comensa allí ont el bon gust acaba. Així tenim que lo immoral es lo lleig. Admetent aquet principi, no queda en peu quasi cap dels valors morals posats en circulació per la nostra gent d'iglesia. Ja veuen vostès si porta malicia lo dit pel glosador.

Y la veritat es que aquet té raó. Un retol mal escrit es un atentat a la moral y produeix malvestats veritables. Hi ha més desvergonyiment en una lletra indegudament posada que en la lleugera indumentaria de *La Ninon* del teatre Gayarre. Es una llàstima que'l senyor don Ramon Rucabado no hagi pensat en empendre una campanya y en organisar una enquesta aproposit dels agravis a l'ortografia que veiem sovint pels nostres carrers.

El qui aquestes ratlles escriu té un principi d'atac de nervis cada vegada que troba un retol escrit així: *Carneceria*. Doncs be: de *carneceries* d'aquestes n'hi ha qui sab quantes a Barcelona. En llocs tan vistos com l'aristocràtica Rambla de Catalunya hem tingut el disgust de trobarnhi dues. Estic segur que si's fes una estadística ab les infamies ortogràfiques que s'ostenten impúdicament pels carrers de Barcelona, se veuria que la malura està molt més extesa de lo que sembla al primer cop d'ull. La degradació de la conciencia ortogràfica es espantosa, senyors!

***

Jo tinc la desgracia d'haver de passar sis vegades cada dia per davant d'un establiment del carrer d'en Salmeron (abans carrer Major de Gracia). El retol de l'aludit establiment es d'aquells que fan dubtar de la conveniencia d'abolir la pena de mort. Figuri's el llegidor que, lletra per lletra, diu així mateix:

LE PETIT MAISSON DORÉ

Aquí tenim quatre paraules, y cap de ben escrita. Es això un francès del Clot. Si fos veritat que'l govern de París tingués ganes de buscar raons al govern de Madrid podria pendre l'exhibició del retol com un *cassus belli* y enviar l'*ultimatum* corresponent.

Y si no, anem per parts. En lloc de *Le* hauria de dir *La;* en lloc de *Petit, Petite;* en lloc de *Maisson, Maison;* en lloc de *Doré, Dorée.* Fòra d'aquestes paraules, totes les altres estan be!

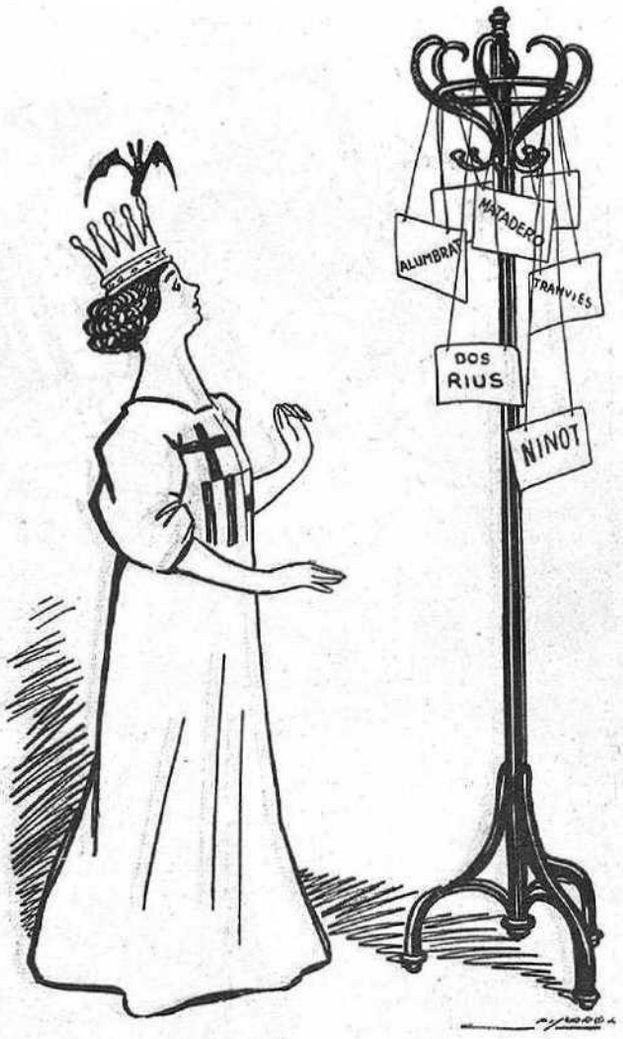
Davant de la gravetat y de l'extensió de l'immoralitat ortogràfica opino que s'imposa que'l Municipi, o la provincia, o l'Estat, crein una policia especial pera la vigilancia dels retols publics. Els propietaris dels establiments ont hi hagin retols mal escrits han d'esser multats, ab tanta o més raó que les artistes de *music hall* que ensenyen lo que se'n diu —ab no gaire propietat—coses lletges. Qui hi estigui conforme que no m'envii l'adhesió!

WIFRED



PASSANT COMPTES

—Jo ab la *quinta* o ab la *sexta* ja m'hauria conformat.
—No hi ha remei, doncs, noia. Ens havem d'acontentar ab la *dècima*... del sereno.



AONT ES LA CAPA?

—Ja es ben veritat aquell *ditxo:* «Todos son hombres de bien, pero la capa no parece.»

La consagració del *couplet*

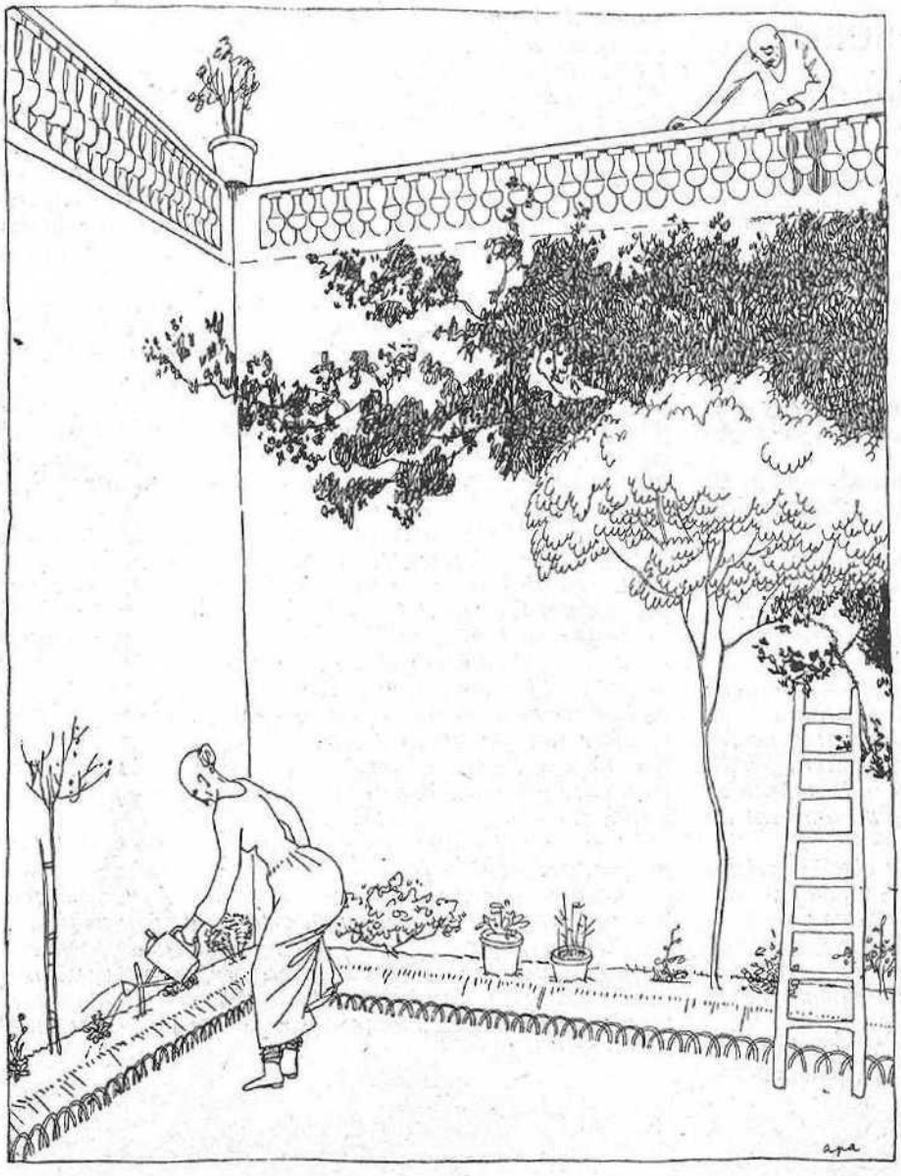
Mercès als bons oficis del Governador—per moltes raons periodista honorari—logrà l'*Associació de la Prempsa* que la Meller prengués part en la funció que divendres se donà al Liceu.

Sense por d'esser mal vistes, pogueren les bones burgeses barcelonines extasiarse en la contemplació de la cantadora gentil. Dels marits, el qui més y el qui menos està cansat d'anar a l'Arnau.

Pera la majoria dels concurrents al Liceu, la gracia insuperable de la *coupletista,* l'ignocencia aparenta dels seus ulls, els seus sub-ratllats de colegiala, l'elegancia y la precisió del seu gest, la seva dicció impecable, han deixat d'esser un secret. Molts prefereixen la Meller a la Pasini o la Berlendi. Una plana de música immortal no'ls ofereix el regal que'ls proporciona el cadenciós y sicaliptic *ven y ven...* Lo que hi ha es que no s'atreveixen a dirho en public.

Res més que per allò del *ben veure* volgué la junta del teatre coneixer les cansons que l'artista cantaria, abans de sancionar el programa. Y sumisos, atents al requeriment, els organisadors de la festa someteren a l'aprovació de la junta la lletra dels *couplets.*

No cal dir que aqui foren els dubtes, els escrupuls, els



EFECTES DE LA DISTANCIA

El de dalt:—¿Que sab quina hora es, Conxa?
La de baix: —Tomaqueres.

fingiments y les estisorades. Diuen que en Bertoldo no trobà arbre que li agradés pera penjarse. Els nostres liceistes pudibonds no vegeren en tot el repertori de la Meller una sola cansó aproposit pera esser entonada a casa seva...

De les presentades, sigueren moltes refusades sense discussió. Sofriren, altres, adobs ridiculs y contraris al bon sentit. Se n'escrigueren de noves que resultaren un cent-peus... Fins en Burés s'atrevi a imposarne una que digué haver sortit del seu cap!... Demanin! El dia que la Meller canti al Palau Episcopal, succés que no està gens lluny, se mostrarà la censura eclesiàstica menos rigorista que ho ha sigut la de frac y corbata blanca...

Com a mostra del bon gust y de l'exigencia de la Junta citarem l'exemple de lo ocorregut ab la poesia (?) *La reina del cortijo,* una de les que més ovacions han valgut a la Meller, y que, com totes les que formen el seu repertori, demostra fins a quin punt pot el seu art fer oblidar a l'espectador inteligent les més grosses heretgies literaries.

Diu la cansó, composta de dugues parts:

Cuando por leña al bosque
me dirijo,
dicen con entusiasmo
los pastores:
—Allá viene la reina
del cortijo
coronada de pàmpanos
y flores.—

Y alguien, más atrevido,
me ofrece leche y queso
diciéndome al oído:
—¿Me quieres dar un beso?—

Mas mi boca no se toca,
no;
y mis labios no se besan,
no,
si primero no me jura
de llevarme al cura,
de llevarme al cura,
no...

***

Cuando por fiesta al pueblo
me dirijo,
mi paso entre los mozos
es triunfal:
—Allá viene la reina
del cortijo,—
dice el cura, leyendo
en el misal.

Con gracia y con dulzura,
en el Ave-María
me dice el señor cura:
—Luego, en la sacristía.

A ver el cura lo que quiere
voy,
y en sus manos confiada
estoy,
si me trata con dulzura
el amado cura,
el amado cura,
sí...

¿Volem res més insubstancial y inofensiu?

Doncs això al Liceu no pogué dirse.

La segona meitat, la separada pels asteriscs, no pogué esser cantada en la funció de la Prempsa. Al repetir l'orquesta, va haver de tornar l'artista als versos del comensament. Així y tot sapigué imposarse y ferse aplaudir ab un entusiasme que ja voldrien els censors pera'l dia que organisin una solemnitat de flaire cortisà.

La veu de que la Meller s'havia quedat al pap lo millor de les seves corrandes s'espargí pel teatre ab una rapidesa inconcebible.

Això va fer que siguessin moltes les senyores que, enlleminides, diguessin als marits:

—Vui que, de totes passades, me portis a l'«Arnau».

S'han enterat de que al Paralel enjega l'artista un *couplet* que diu:

Porque canto el «ven y ven»
se quejan muchas esposas
de que luego sus maridos
¡mi vida!
en casa les llaman sosas,

y volen saber per què les hi troben d'ensopides.

Curiositat ben llegítima, després de tot.

BLET

La veu del bon sentit

En Santiago Gubern ha publicat en *El Poble Català* un article interessantissim, titulat «Els politics y l'opinió pública».

En Gubern senta en el seu treball algunes atinades consideracions relacionades ab la qüestió promoguda al voltant de la votació del dictamen sobre'ls tramvies, votació que ha tingut el trist privilegi d'enganxar a un grupu de regidors pertanyents a la minoria d'esquerra.

Al nostre entendre, l'article d'en Gubern no té desperdici. Nosaltres el soscriuriem sense pensàrnoshi. Prescindint de ridicols miraments, despreciant atencions perjudicials, s'exposa en ell el verdader criteri que'ls ciutadans investits d'una representació popular deuen seguir vis a vis de l'opinió pública, per tots conceptes digna d'una major estima y més grossa consideració que la que per algun dels senyalats pel dit del poble s'ha tractat de dispensarli.

Avui, sense opinió pública—diu l'articulista—*no hi ha govern possible, perquè sense'ls bategs d'un desitg, d'una necessitat, d'una aspiració a recullir; sense la forsa de baix a dalt, l'instrument que'ls partits governants posseeixen pera vivificar y regular lo caotic y incoerent, esdevé una eina esteril, quan no perjudicial.*

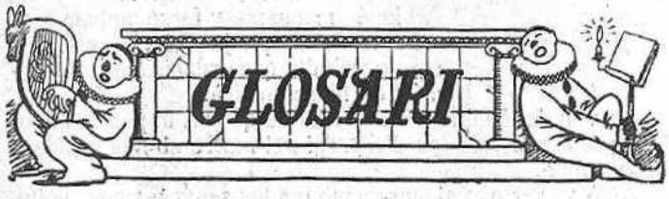
Y anant més al fons de l'assumpte que tan gros rebombori ha promogut, afegeix encara:

...quan a l'elegit d'un dia l'opinió l'arriba a mal mirar, lo més facil, lo més correcte y lo més saludable es abandonar el lloc, evitant que la seva intervenció perjudiqui altes empreses ciutadanes, que necessiten, pera'l seu normal desenrotllo, que les gestions indispensables pera durles a terme's practiquin dins d'un ambient de perfecta confiansa.

En Gubern explica després el concepte que li mereixen els tribunals d'honor, tribunals, diu, que, segons en Pere Corominas, serveixen gairebé sempre *pera donar patents d'honradesa an algun que ho necessita*, ja que l'opinió pública, sigui quin sigui el seu fallo, *segueix creient de l'acusat o acusats lo que'n pensava abans del simulacre de jutjament.*

Res: un acert d'en Gubern, a qui felicitem molt de veres y del qual podrà dirse tot menos que tingui el vici de mossegarse la llengua.

Ventatges de parlar clar y català.



LES FÁBRIQUES DE DIVERTIRSE

Les fàbriques de divertirse són una de les coses típiques que's poden veure en la Villa y Corte.

Aquestes fàbriques estan instalades en soterranis dels barris pobres, y diem pobres y no diem obrers, encara que's tracti de fàbriques.

El jornal comensa a mitja nit y acaba a la matinada. Sis hores, però... quines sis hores! y el personal, que són flamenques, guitarristes y balladors, quins balladors y quins cantadors! Són gent capassa de cantar vint ampolles de Manzanilla.

El que decideix divertirse, que vol fer broma, que diu: «Fem juerga!» se'n va a un local que es una taberna, però no una taberna ab botes, y aigua y anís, y escarxats, *com solen ser totes les tabernes, sinó un local exprés, que'n diem fàbriques de fer broma perquè està subdividit en una renglera de sales, aont la columna de l'aranzel de la broma administrativa està posada ab tot l'ordre d'una casa ben seriosa.*

Un entra y la fàbrica va. A cada quarto que's va trobant tenen la seva guitarra, els cantadors y dues balladores que treballen les sis hores de gronxament y de gargamella. El majordom instala als que arriben, els demana, abans de comensar, si volen bullici de primera, de segona o de tercera classe; porta una safata de chatos, *crida a la secció de juerga, dona el motor y engega la màquina.*

La maquinada, un cop engegada, comensa a anar. Y ab quin desfici, y quin ritme, y quin moviment! No hi ha cap engranatge de roda, ni cap turbina, ni cap dinamo que marxi ab la precisió d'aquell cantar, d'aquell repicar, ni d'aquell crit de flamenc agut. Si se'ls pogués posar un sismograf a damunt de la gargamella no marcaria ni un sotrac; y l'empostissat que trepitgen ab un repiqueteix d'aquells marqués els punts d'aquells garrotins, no se n'escorreria ni un; allò es la màquina de cosir aplicada a la soleá, *o fer samarretes ab torn, o cantar números vuitantes ab màquines selfactines.*

La quadra va y el parroquià escolta. Escolta una hora, o dues, o les del tracte. Si's cansen les rodes les unten per medi de la manzanilla, y si's rovellen, en duen d'altres; si el divertirse ha de durar més... ho reforsen ab més guitarres; si els juerguistas *tenen braó pera aguantar el divertiment els donen més flamencs de forsa, y si ja estan cansats de divertirse tots ells se'n van a l'altra màquina, o sia al quarto del costat, y ni un moment en tota la nit para aquell compas metodic de fàbrica de gatejar.*

A les sis tanquen el mostrador y el personal té de plegar, perquè a la feina de fer broma... la llum del dia no li escau. Paren el crit y van a dormir. A terra hi queden culs de got, taps de suro, estanys de manzanilla, y a voltes fins un xic de sang, d'engranatges de ganivets, o sia instruments de treball, y en sent al vespre... tornemhi a ser: el flamenc, el ball, el trepitg, els olés, *el* ¡viva tu mare! *tornen a anar acompassats, com un rellotge de divertirse.*

XARAU

Madrid, Desembre, 1911.

PAPERAM

ESCRITS, per *Ernest Vendrell.*—Mercès a la generosa idea y a l'esfors dels bons amics que deixà l'autor al morir, s'ha pogut arribar a l'apleg d'aquets escrits interessantissims, que valien de debò la pena de recullirse en un volum.

Era en Vendrell un home sencer, d'esperit clar, d'una cultura vastíssima y d'un cor sà; era, además, un entusiasta de la moral y de l'estètica en el sentit més pur, un literat y un home modern.

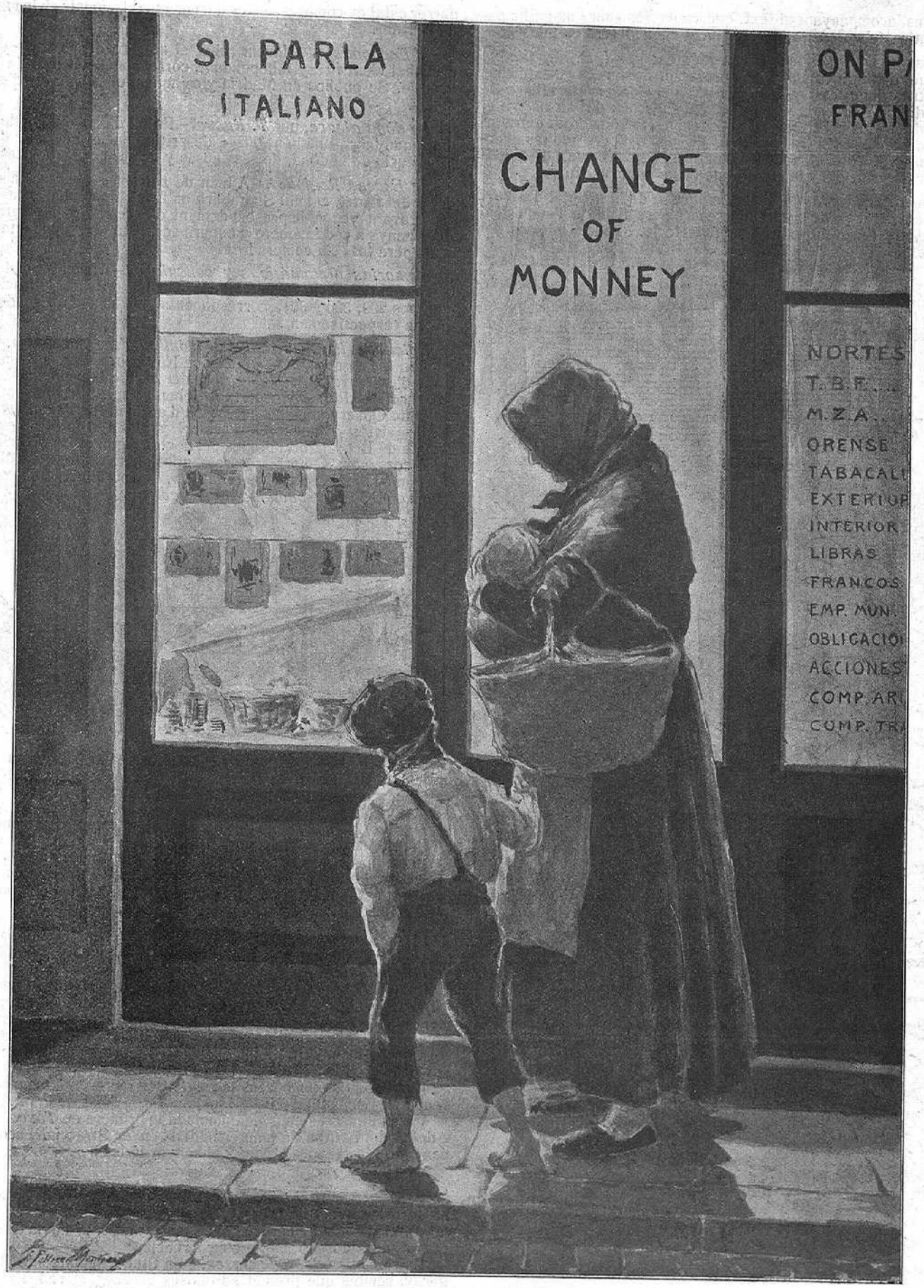
Quinze o setze articles de caracter cultural consten en aquet llibre d'*Escrits*, y pot considerarse entre lo més seriós y lo més avensat que s'ha desenrotllat en les nostres revistes.

Un atinat proleg d'en Jaume Brossa, ple d'entusiasme a l'enaltir la bona memoria del plorat escriptor, encapsala aquet tomo d'*Escrits*, que tot bon català amic de les lletres hauria de llegir y conservar.

Un retrat de l'Ernest Vendrell consta també en el llibre, molt ben presentat, per cert.

MALALTIES DEL BESTIAR, per *M. Rossell y Vilà.*—El senyor Rossell, inspector d'Higiene pecuaria y de sanitat veterinaria a Puigcerdà, acaba de fer un gros servei als pagesos en general y als que's dediquen a la cria o manteniment de viram y bestiar de totes menes en particular.

El volum consta de més de 360 planes; conté un sens fi d'ilus-



NADAL

—Aquets deuen haver tret la rifa, mare... Guaiteu quins cabassos més plens de *pessetes d'or!*

tracions, acompanyant al text, que va imprès sobre magnific paper satinat y's presenta perfectament enquadernat en tela.

HISTORIA Y FILOSOFIA DE LA MÚSICA, per *J. B. Espadaler*. —Aquet distingit compositor y professor de música ve explicant ab extraordinari exit y gran profit, en el Conservatori lliure de l'acreditada Academia Granados, unes llissons d'Historia y filosofia de la Música. El fascicle que tenim a la vista es un extracte que correspon a les tres primeres llissons del curs que tan acertadament dirigeix el mestre Espadaler, llissons que's distingeixen per la concisió y la claretat de la seva exposició.

El Hogar Español.—Follet explicatiu de la societat d'aqueix nom, cooperativa de credit hipotecari pera facilitar l'adquisició de *llars* y fomentar la producció agrícola. Publica, ademés del darrer estat de comptes, altres documents relacionats ab la marxa de l'entitat.

El Economista.—Havem rebut el número d'aqueixa revista setmanal científica y independent, corresponent al mes de Novembre. Se publica en Madrid y es aquest el XXVI any d'existencia.

La dòna alegre, per *T. Rusca.*—Follet d'una vintena de pàgines que tanca una bona llissó de crítica social al parlar de la prostitució de la dòna, de ses causes y de ses conseqüencies.

La Escena Regional.—Album de retrats dels principals artistes del teatre català. Se publica en fascicles de dèu planes, y els gravats venen impresos damunt d'excelent paper satinat. Acompanya a cada número un sobre-sorpresa ab premis interessants pera tots els compradors.

Memorias diplomáticas y consulares.—Havem rebut del Centre d'Informació Comercial del Ministeri d'Estat els fascicles números 299, 300 y 301, corresponents a Alemania, Ecuador y Grecia respectivament.

Boletín de la «Sociedad Astronómica de Barcelona».—El número 14, corresponent al mes de Novembre, hauria de calificarse d'extraordinari. Conté, fòra del text, quatre làmines, que són el retrat del senyor Patxot Jubert, esplendid donador del magnific Observatori ab que acaba d'enriquirse l'*Astronómica,* dugues vistes d'aqueix Observatori y algunes fotografies del cometa de Brooks, obtingudes pel doctor Aguilar, de Madrid.

El text, com sempre, interessantissim, se refereix als diversos rams de la ciencia de «per amunt», que ab tan laudable constancia cultiva l'*Astronómica de Barcelona.*

SEPT SCIENCIES



DESPRÉS DEL SORTEIG

—Ni'ls mils!... Ni una aproximació!... Ni un reintegro!...



PRINCIPAL.—L'exit assombrós obtingut per l'obra d'en Vallmitjana ha decidit an en Franquesa a tirarse de cap a fer teatre castellà, y comensant ab l'excusa de fer un homenatge al gran dramaturg Josep Feliu y Codina, dimecres va presentarse l'obra *María del Carmen,* de la que'n parlarem la setmana entrant.

Però diem que l'homenatge an en Feliu y Codina ha sigut l'excusa, perquè se sab de bona tinta que molt prompte's repartiran els papers de *Doña María la Brava,* quins principals personatges faran la Xirgu y en Giménez, ab els quals en Franquesa té gran confiansa.

LICEO.—La malaltia de l'Anselmi ha produit un petit desconcert en l'empresa, que ha repetit excessivament *La Walkyria* y *Madame Butterfly.*

La única obra nova representada desde'l dimars de la darrera setmana ha sigut *La Gioconda;* però aquesta obra, que segurament havia fet passar hores delicioses als nostres avis, avui ja no es possible sentirla si no es cantada per primeres firmes, cosa que no són, ni de molt, els que aquest any l'interpreten al «Liceo».

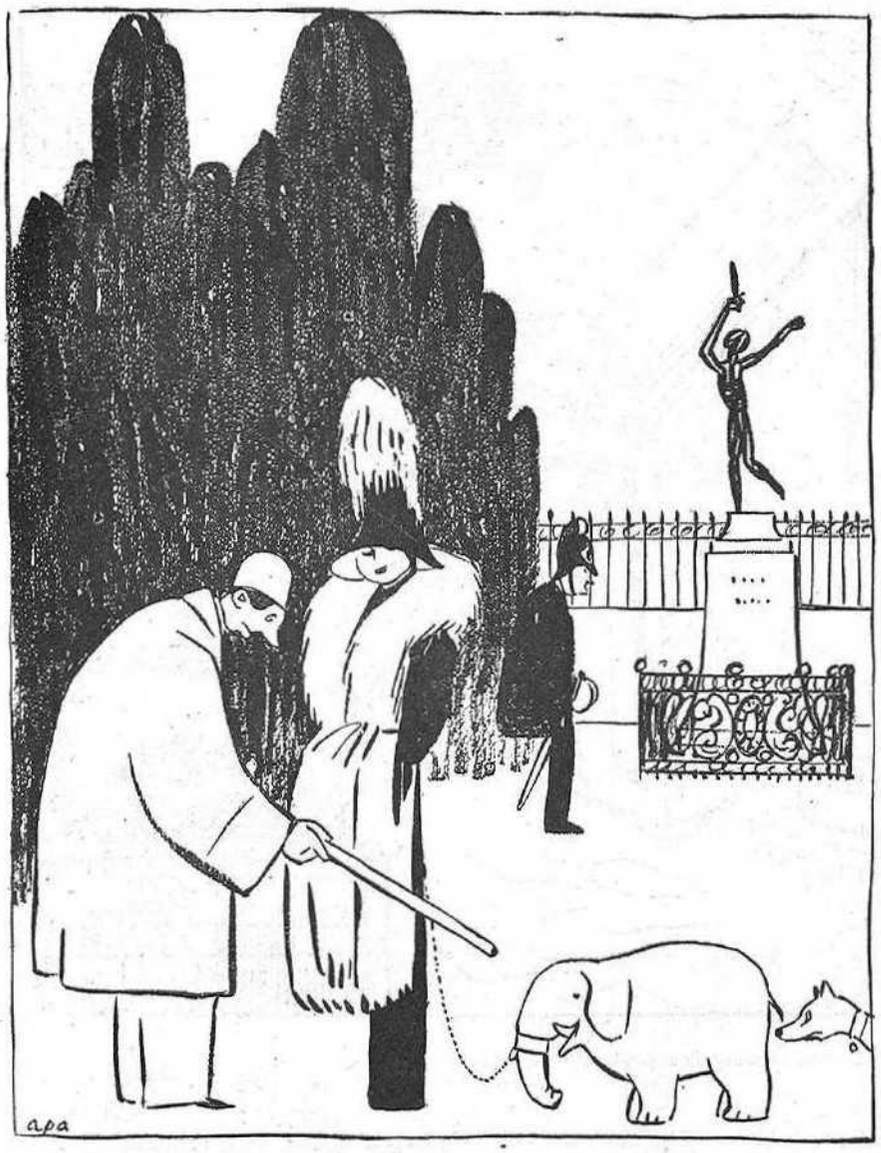
En el «ball de les hores» la Pauleta ens presentà una preciositat y una abundor de bailarines que foren l'exit de la nit.

Pera'l dimecres estava anunciada la primera de *Tosca,* com a debut del bariton de fama mundial senyor Stracciari, acompanyat de la senyora Pasini y el senyor Krismher.

Ja'n parlarem.

ELDORADO.—L'estrena d'una comedia de l'Echegaray ja no desperta avui l'espectació que anys enrera despertaven totes les obres d'aquet celebrat autor. Malgrat això, hi havia dissabte passat, a l'Eldorado, molta concurrencia.

La comedia *Lucha de clases,* quin titul, tractantse de l'Echegaray, sembla que promet sorolloses escenes, se redueix a una seguida baralla entre un pare y una filla, socialistes d'estar per casa, ab el reste de la familia. El pare, conseqüent ab els principis, logra casar la filla civilment; però aquesta, una vegada ca-



UNA PENSADA

—Quin acudit!... Com es que has disfressat el gosset aixís?
—Ho he fet pera evitarme disgustos ab els del carretó.

sada, s'empenya en arrodonir el casament per l'Iglesia, ajudantla an aquesta tasca un «tío» seu. Després d'una petita oposició del pare intransigent, logren lo desitjat, acabant aquí la comedia, que lo millor que té són algunes escenes que entretenen forsa.

La companyia d'Eldorado presenta molt be l'obra, distingintshi en ella tots els artistes.

TÍVOLI.—*Una juerga en Triana, o peripecias de dos ingleses en Sevilla*, no ha resultat pas ser una juerga trista; ben al contrari, la gent s'hi cargola de riure cada nit, sobre tot a l'hora que surt un vedell embestint com una fera a tots els toreros de la companyia, que cada moment volen per l'aire. Quan fa dos dies que maregen al toret capejantlo, agafen un estoc, y, després de ben metxat, *parma,* que diuen els sevillans.

ESPAÑOL.—En aquet teatre han trobat una obra que'ls donarà diners. *El papá del regimiento* resulta ser un *vaudeville* graciosissim, una mica picant, que fa passar les hores entretingudes.

La presentació es bona. Hi ha, doncs, com diem, obra per dies.

EN ELS DEMÉS TEATRES

En el «Romea» continua en Calvo ressucitant les obres clàssiques del teatre castellà, y pera dimecres estava anunciada *Resplandor de ocaso,* d'en Creuhet. No tenim temps de parlarne.

A l'«Apolo» han estrenat *La libertad caída,* segona part d'*El sol de la humanidad,* que es una altra de les obres fetes sols pera donar gust a la galeria. L'aplaudiren molt.

Entretant, s'enseja, pera esser estrenat dintre de pocs dies un sensacional melodrama en 8 actes dels coneguts periodistes senyors Josep Artís y Armand Oliveros, *El calvario de una mujer,* obra de la qual tenim les millors referencies.

A «Novetats» y al «Nuevo» continuen els exits ab *La casta Susana.*

Al «Comic» s'anuncia pera molt aviat l'estrena d'una opereta d'en Franz Lear, titulada *El hombre de las tres mujeres.*

Al «Soriano» va debutar ahir la cèlebre transformista Fàtima Miris. Com que ja la coneixem d'altres vegades que ha estat aquí, els recomanem que la vagin a veure.

L. L. L.

□□

ESQUELLOTS

El número extraordinari de L'ESQUELLA, de què'ls venim parlant fa dies, y que portarà el sugestiu titul de LA PLANETA DE BARCELONA, sortirà, definitivament, el dia 4 del proxim Janer.

En aquest número, que serà de vintivuit planes y anirà imprès a varies tintes, hi haurà moltes coses y molt bones, entre elles una veritable RODA DE LA FORTUNA, que marcarà l'autentic destí dels llegidors que tinguin paciencia y humor de consultar l'oracle.

Els més aixelebrats humoristes de la terra hi han donat el seu cop de mà, tant per lo que toca al text com per lo que's refereix als dibuixos, y aquesta es la millor garantia del seu exit.

Ab això, ja ho saben:

La nostra!... La nostra es la verdadera Planeta!

«Se méfier des contrefaçons.»

□

Les sessions que aquets dies ve celebrant el nostre Excelentíssim Ajuntament semblen ensaigs generals de la *Repartidora.*

Allí, en una forma o altra, ab aquet pretext o ab aquella excusa, tothom estira y tothom arreplega lo que pot.

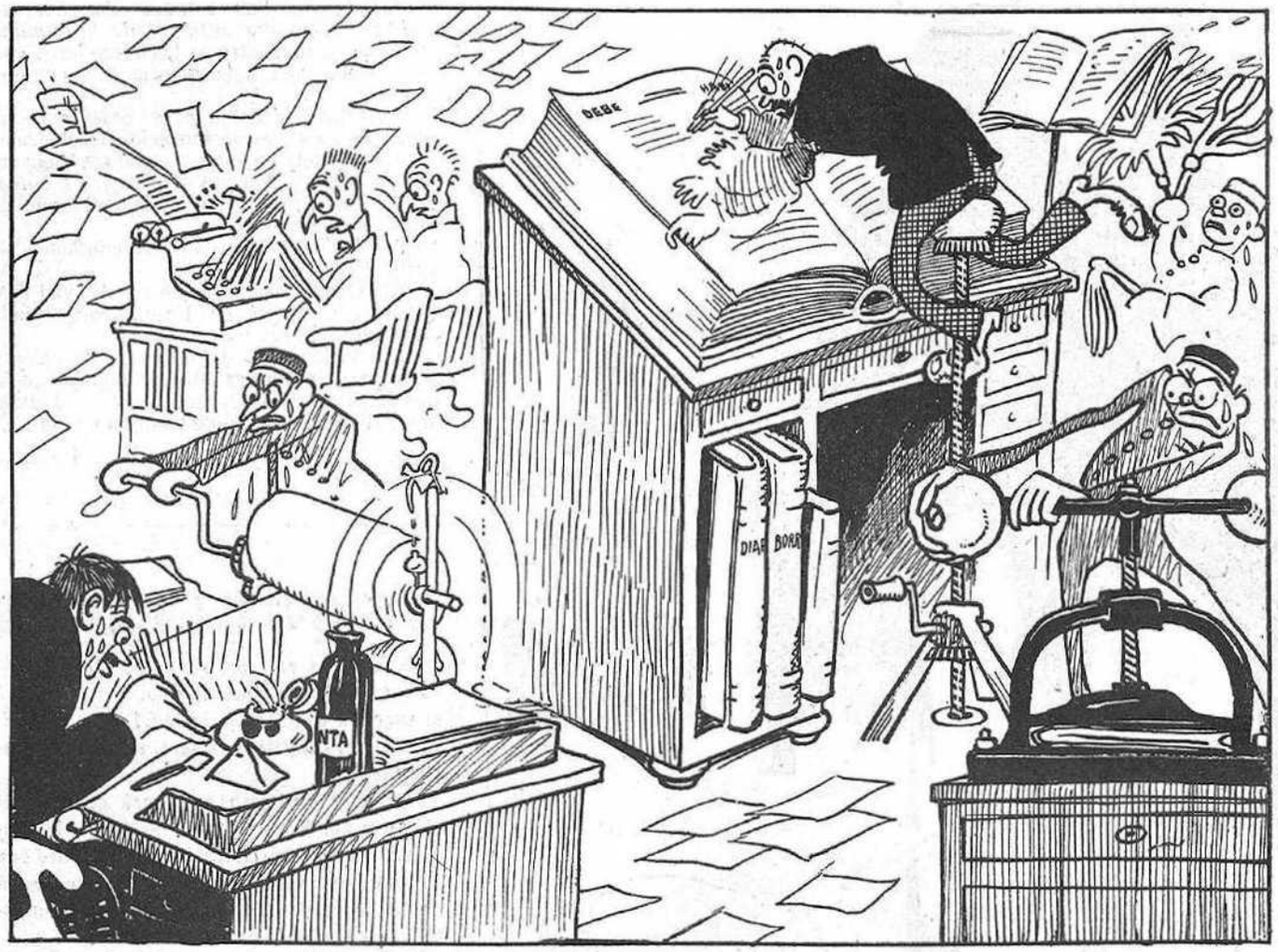
Empleus de nova creació; aumento de sòu pera'ls amics; adquisició de terrenos que ahir encara no valien setze mil duros y ara en *valen* seixanta vuit mil; compra de les aigües de Dos-Rius per cent milions y del Mercat del Ninot per una suma que fa erissar els cabells; construcció d'un nou Matadero; aprovació de gastos inverossimils de cotxes; compra d'aparatos y màquines que no's necessiten pera res; subvencions otorgades pel broc gros; nomenaments d'advocats pera estudiar assumptes que haurien d'estudiarse en les oficines del Municipi; prebendes, *momios,* canongies, malgastos; tot un mostruari d'abusos, d'ilegalitats, d'extralimitacions com mai s'havia vist en aquella Casa.

Y encara no s'ha acabat l'any; es dir, encara li resten al Ajuntament liquidador vuit o dèu dies de vida...

L'endemà de Sant Silvestre serà qüestió d'arribarnos fins a Cà la Ciutat.

Volem anar a comptar les columnes de pedra de la fatxada.

□



Les oficines espanyoles dos dies abans del «aguinaldo».

JA han vist l'*Almanac de «La Campana de Gracia»*?

El dimars va sortir, escampant sal per aquets mons de Deu y omplint d'alegria als seus numerosos lectors, que no s'expliquen còm potser que per dos ralets se'ls dongui aquell volum ple de caricatures y de treballs en prosa y en vers de totes classes, colors y mides.

Si volen passar uns quants ratos distrets, no's descuidin de buscarlo, comprarlo y llegirlo.

Ah!... En l'*Almanac* no hi ha cap treball d'en *Tarugata*.

Es un altre atractiu.

□

VAIA un galimaties!...

En la sessió inaugural de l'Assamblea Americanista, celebrada a Llotja el passat dissabte, el senyor marquès de Marianao va pronunciar un petit discurs.

Y entre altres coses, totes molt amenes, va fernos saber que Espanya considera a Amèrica com a la seva segona mare.

Si això es veritat, no'ls dic res del enredo que aquet descobriment porta a les nostres relacions de familia ab les terres d'Ultramar.

Per' Espanya, segons don Salvador, la seva segona mare es Amèrica.

A Amèrica no's cansen de dirnos y repetirnos que la seva segona mare es Espanya.

¿Qui ho entén, doncs, això?

¿Còm es possible que una terra, que es mare d'un' altra sigui al mateix temps filla d'aquella filla seva?...

Nosaltres no hi som gaire forts en materies genealògiques, però, vaja..., jurariem que'l senyor marquès, volent fer una frase bonica, ha dit un disbarat hispano-colonial.

□

DE la Crònica de Tribunals d'un diari de la localitat:

«Resulta que el referido dependiente, faltando á la confianza que en él tenian depositada, se había apropiado de 914 pesetas.

»El acusado manifiesta que dichas pesetas las perdió al juego en *La Rabassada*.

»El fiscal pide para el del banquillo cinco años, cinco meses y once dias de presidio correccional.»

¿Comentaris?...

Si tinguessim a mà un làtigo,
ne fariem una pila,
però, armats sols ab la ploma,
no volem malgastar tinta.

□

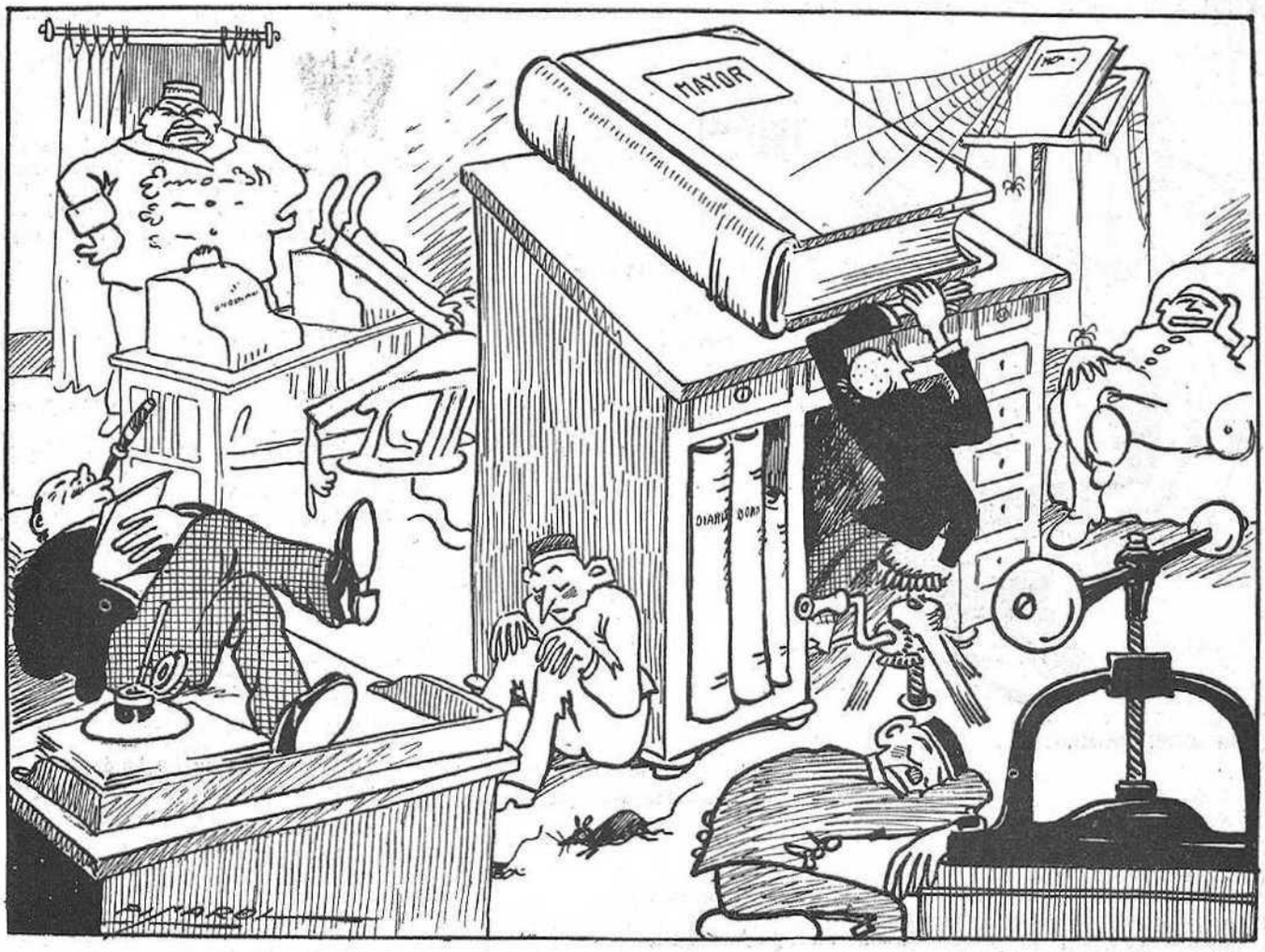
LA Junta Directiva del C. N. R. del carrer de Pelayo va pendre, la setmana passada, per majoria de vots, el solemnissim acord d'expulsar de dit Centre al desditxadament popular regidor don Juli Marial y Tey.

Que la Reversión le sea leve.

□

AVUI fa vuit dies, en el saló d'actes de l'Ateneu Barcelonès, el poeta cubà Guillem de Montagú donà lectura a unes quantes poesies del seu notable y substanciós llibre *Iris*.

Com sia que aquesta obra, al publicarse, ja ens fou enviada a la Redacció y l'encarregat especial va donarne públicament el seu judici, ens guardarem molt be avui d'extendre'ns en *crítica*. N'hi haurà prou ab fer constar que'ls armoniosos y inspirats versos del senyor de Montagú foren molt celebrats y so-



Les oficines espanyoles dos dies després del «aguinaldo».

rollosament aplaudits per l'escullida y nombrosa concurrencia que s'aplegà aquella nit a l'Ateneu.

□

Pot anar, l'Associació de la Prempsa diaria, donant festes comic-liric-lucratives...

Mentres ella el divendres estava divertintse al Liceu, miri lo que en *Tarugata,* aquella mateixa tarda, publicava en *El Diluvio,* explicant als seus lectors la última sessió celebrada per l'Atracció de Forasters:

«Dióse cuenta de una comunicación de don Ignacio de Arana aceptando el cargo de representante de la Sociedad en Honolulu (Filipinas).»

¡La capital d'Hawai, transportada de cop y volta a la patria d'en Rizal!...

**

L'Associació de la Prempsa diaria's preocupa molt dels seus beneficis...

Però ¿ja pensa en els perjudicis que li ocasiona això de que en els diaris que ella fa s'hi exhibeixin tan sovint aqueixes mostres d'ignorancia?

Més valdria que en lloc d'organisar *juergas* ab vistes a la caixa obrís una bona escola.

Y hi coloqués desseguida, en calitat d'alumne permanent, al seu consoci *Tarugata.*

¡Això seria demostrar tenir bons sentiments y atendre a les necessitats més apremiants del gremi!

□

Don Mariano de Cavia, sempre el mateix...

Aquet dia escrivia en *El Imparcial:*

«*Cullera,* en lemosín, quiere decir *cuchara.*»

Podia molt be haver posat: «En *catalán...*»

Però, no, senyors; va estimarse més dir: «En *lemosín.*»

Del *catalán* no més se'n recorda quan an ell li sembla que ha arribat el moment de donarli una puntadeta.

□

Ab tota franquesa:

¿No es cert, estimat lector,
que desde mitja semana
se menja ab més bona gana
y se respira mejor?

Y ¿sabeu per què?

Perquè, el dimars, el senyor marquès va tenir la magnífica idea de posar la vara en mans del primer tinent d'arcalde.

Y això, es clar, encara que no més sigui accidentalment, a Barcelona's nota desseguida.

□

Dissabte va correr ab insistencia el rumor de que a l'India anglesa havia sigut assassinat el rei Jordi V d'Anglaterra.

Pera cercar una confirmació ben oficial a la nova ens dirigírem al Govern civil.

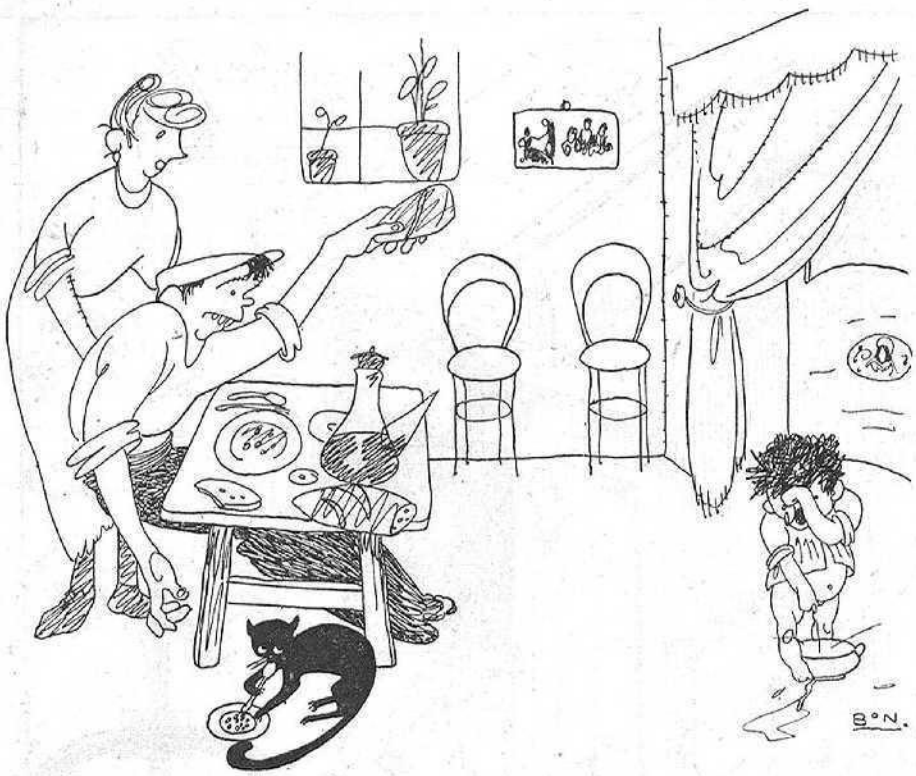
Un polisson a la porta del despatx del senyor Portela:

—Qué desean ustedes?

—Voldriem saber si es cert això que's corre...

—Nada de verdad!... A Jorge por ahora no lo matan. No hacen más que tirarle de la oreja.

□



EDUCACIÓ DOMÉSTICA

—¿Què diuen, reïra de bet, els nois, quan se lleven?
—Diuen: Vull esmorzar.
—¡Ben xafat, vatua l'olla!... Ab el temps seras regidor.

A la Plassa de Sant Jaume.

Dos amics se topen y un d'ells malparlad'un regidor que aquets dies ha donat molt que enraonar.

—No'n creguis res;—fa l'altre—són falornies. Jo t'asseguro que Fulano es l'home més desinteressat.

—Sí, home, ja't crec; però hauriem de veure a quin preu cotisa el seu desinterès.

□

UN nou exit pera l'*Orfeó Gracienc* y pera'l seu inteligent director fou el concert donat el darrer dissabte en el «Circol de Propietaris» de Gracia.

Per noticies de primera mà sabem que totes les composicions del triat programa foren aplaudides, y molt especialment les noves: *De bon matí, Sant Ramon Nonat, La mort de la nuvia* y *Cansó d'Abril.*

Amunt y crits!

Millor dit: Amunt y *cants!*

□

HAN vist vostès home més original que aquet suicida?

En una fonda de Vigo y després d'haver matat a la seva senyora, el senyor Josep Varela, oficial del exèrcit mejicà, casat de fresc, s'ha clavat un tiro, deixant pera'l jutge una carta en la qual fa constar que ell y ella han determinat matarse perquè aquí no podien viure al seu gust y, además, perquè «Espanya es una nació poc progressiva».

¿No'ls sembla, sincerament parlant, que això es agafarho una mica massa a la valenta?

Si tan despreciable trobaven els nuvis aquesta terra, ¿per què, en compte d'empendre el viatge al altre món, no se'n tornaven a Mejic, que, com a país progressiu, sobre tot desde que ha cambiat de president, no deixa absolutament res que desitjar?

□

No han rebut encara la fulla d'empadronament que reparteixen els municipals?

Doncs, be: un dia d'aquets, els que no l'hagin rebuda la rebran, y ja faran el favor d'omplirla inscrivinthi el nom.

Els ho recomano perquè es una qüestió de civisme...

Y perquè en alguna cosa ens havem de diferenciar del nostre Arcalde.

□

Dos esquerrans de bona fe passen pel Paralelo y s'adonen d'unes grans tires clavades a la porta d'un teatre.

—Mira, tu... *El papá del regimiento.*

—Ja sé qui es—respon el més tranquil.

—Qui?

—En Marial.

□

SEGONS diuen els diaris, l'Arcalde ha girat una visita als terrenos de la Via A, «quedant altament complascut de la rapidès ab que avensen els treballs d'aqueixa importantíssima obra».

¡Santa Llucia ens conservi la vista y la claretat!...

Rapidès... avensos... molt complascut...

Per' poder de la Reforma
parlâ en termes tan gentils,
es necessari no vèurehi
y ser vehí de Cambrils.

□

S'havia dit per aquí si en Vinaixa, al deixar la regidoria, intentava arramblar ab un carrec dintre de les oficines municipals.

L'ilustre valencià ho ha desmentit rodonament. Diu que ell no aspira a cap empleu.

Ben fet.

Que treballin els pobres!

□

N'hi ha que voldrien milions
pescats en la Loteria...
Jo ja m'acontentaria
ab unes quantes «Accions
del Tramvia».

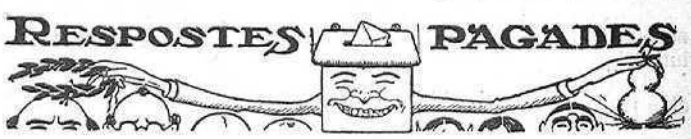
□

L'«Orfeó Català» de l'Havana celebra una gran festa patriòtica en la diada de Cap-d'any.

Un dels números anunciats es la representació a l'aire lliure de *L'Alegria que passa,* d'en Rusiñol, iniciantse aixís a Cuba el teatre de la Naturalesa.

Es un bell y festós record pera la terra.

Lo menos que poden fer es tornàrlosel.



Isaac Pic: El xisto no deixa de tenir certa gracia. Lo que li falta es originalitat.—Cavallieri Divinus: Potser s'aprofitin, però s'haurien de retocar, a lo menos la primera.—Cigarreta: No'm convenen perquè els cognoms de les targetes no tenen trasses de ser usuals.—Zoraya: Ho tindrem present; però com que podria donarse el cas de que l'autor que vostè cita no hi tingués cap culpa, y que fos una trasposició involuntaria del caixista, creiem que per un jeroglífic no val la pena de fer una rectificació. Mil excuses, de totes maneres.—F. Jové Calbó: Es una mica pobre de construcció, y el joc de paraules no té gaire novetat.—Pere Farro: Va be; però crec que anirà millor una mica arregladet.—F. Oliveras: No m'atreveixo a aprofitarlo.—Andresito: Hi trobo a faltar espontaneitat y frescor. Y, no ho dubti, això es conseqüencia de llimar poc.—Pep Cistellé: Les poesies no estan prou be. Dels trenca-caps se n'aprofitarà algun.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

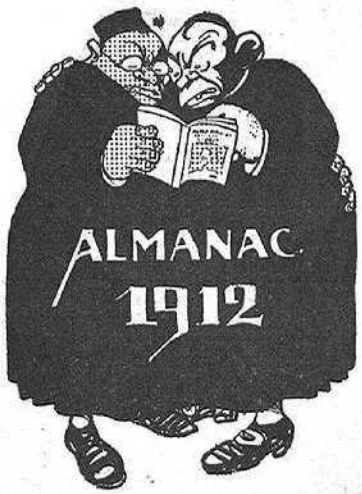
Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.° 2

DIETARIO

PARA EL AÑO 1912

DESDE 1 Á PTAS. 2'50

La Campana de Gracia



Un volum d'unes 200 planes, atapaides de ninots, la major part politics

¡2 RALS! ¡2 RALS!

OBRA NOVA — ALFONS DAUDET

Port-Tarascó

Traducció d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Preu: UNA PESSETA

DE LA MATEIXA COLECCIÓ VAN PUBLICATS

Tartarin de Tarascó

Ptes. 1

Tartarin als Alps

Ptes. 1

L'Esquella de la Torratxa

ALMANAC

- pera 1912 -

Preu: 1 pesseta



ESTUDIOS MÁGICOS

VENUS HECHICERA

TODOS LOS MEDIOS

PARA HACERSE AMAR

Filtros de amor : Talismanes : Magnetismo sexual Mentalismo

Recopilados y comentados por el

PROFESOR H. RIDLEY

Ptas. 5

Les cent millors poesies : de la llengua catalana :

Triades per E. MOLINÉ Y BRASÉS

Preu: UNA pesseta

Edició paper de fil . . . . . Ptes. 6

» » Japó . . . . . » 15

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.



JOAN MARAGALL, eminent poeta, gloria de Catalunya.
Morí en 20 de Desembre de 1911.